

Original Article

An Investigation into Obstacles and Solutions for the Development of Physical Education in Schools within Iran's Educational System: A Qualitative Study

Baran Varahram¹, Saeed Amirnejad² , Masoumeh Al-Sadat Manani³

1. PhD Student in Sports Management, Shomal University, Amol, Iran.

2. Assistant Professor, University of Art, Tehran, Iran

3. PhD, Physical Education Teacher, Education Office, Babol, Mazandaran, Iran.

Received: 02/07/2023, **Revised:** 17/05/2024, **Accepted:** 30/01/2024

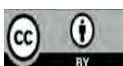
* Corresponding Author: Saeed Amirnejad, Tel: 09119100872, E-mail: s.amirnejad@art.ac.ir

How to Cite: Varahram, B; Amirnejad, S; Al-Sadat Manani, M. (2024). An Investigation into obstacles and solutions for the development of physical education in schools within Iran's educational system: A Qualitative Study. *Research on Educational Sport*, 11(32), 151-172. In Persian.

Extended Abstract

Background and Purpose

It seems that paying attention to physical education in schools as a key component of movement and physical activity, which contributes to the simultaneous improvement of both the physical and mental well-being of students, has become even more important than before. This is particularly due to the increasing risk of physical inactivity caused by a more sedentary lifestyle, the rise in machine-based living, and the engagement in arbitrary, uninformed, and unstructured movements that may lead to high physical, psychological, financial, material, or temporal costs. Unfortunately, there are always obstacles to progress and expansion in any field, and physical education in schools is no exception. In past research, very few studies have been conducted to identify the obstacles or promote student sports in Iran. Moreover, most of these studies have been limited to case studies focusing on specific regions, cities, or provinces. Similarly, some studies conducted so far have focused more on sports competitions. In contrast, this research is conducted on a larger scale at the national level and aims to identify the existing obstacles while providing effective solutions, with a specific focus on physical education in schools. Therefore, considering the importance of physical education in schools and the limited research conducted on its expansion in the country, it is essential to carry out this study. The results will shed light on more aspects of physical education in schools than previous research and help address some of the gaps in the existing studies, thereby reducing uncertainties in this field. This study aims to analyze the obstacles and to propose solutions for the expansion of physical education in schools. Identifying the obstacles to the growth of physical education within Iran's educational system can help formulate solutions that promote the development of physical education across various aspects, while addressing or minimizing these challenges. The obstacles, which stem from

the system itself, and the solutions embedded within the system, will ultimately contribute to the enhancement of physical and mental health, as well as the overall advancement of sports at all levels in the country.

Methodology

This study is exploratory in nature, with an interpretive approach, and is practical in terms of purpose and qualitative in terms of strategy. The study's statistical population consisted of experts from various fields of physical education in schools across the country. Data was collected through semi-structured interviews with 18 experts, including faculty members from Farhangian universities, senior managers, planners and authors of physical education curricula, heads of educational groups, as well as top teachers and principals from schools nationwide. The method of selecting the interviewees was based on snowball sampling, and interviews with participants continued until theoretical saturation was reached. The reliability of this research was determined using the agreement method between two coders, which yielded an inter-coder reliability of 84.26%, and was further supported by Cohen's kappa coefficient (0.84). Data analysis was conducted using three levels of coding: open, axial, and theoretical. The analysis was carried out using MaxQDA software.

Results

Through semi-structured interviews, 385 primary codes were identified to categorize, conceptualize, and analyze the barriers and solutions for the expansion of physical education in schools within Iran's educational system. However, due to the repetition of some codes, 95 independent primary codes were created during the open coding process. Furthermore, 29 axial codes were identified and grouped into 8 main categories based on the conceptual affinities between the codes, using axial coding. These categories represent the key obstacles and solutions for expanding physical education in schools within Iran's educational system. Fourteen out of the 29 core codes are related to the obstacles hindering the expansion of physical education in schools. These obstacles were identified and analyzed across four categories: humanitarian barriers and aspects, burnout of educational processes, blockage of structural arteries, and disruption of systemic processes. Additionally, 15 core codes were identified in the solutions section, which were grouped into four categories: revitalization of organizational processes, expansion of educational-specialized generators, complementary motivations and actions, and strategic planning, tact, and management measures.

Discussion and Conclusion

The research results suggest that achieving the high goals of physical education in schools can become attainable through careful identification of challenges and obstacles and a well-grounded explanation of proposed solutions. Accordingly, higher-level organizations should strive to enhance the physical education landscape in schools by addressing these barriers and implementing proactive, solution-focused strategies for expansion. It is suggested that the officials within central organizations exercise care in setting strategic plans and formulating policies, taking into account the findings of this study and ensuring appropriate allocation of resources. In particular, prioritizing qualified and knowledgeable human resources, along with providing necessary training, can help in both the quantitative and qualitative development of personnel. This approach will enhance related areas influenced by these factors and help address or minimize existing gaps. The results of this research consolidate numerous issues related to physical education in schools, bringing together aspects that have not been explored in previous studies. Most prior research has primarily focused on student

sports, with a stronger emphasis on competitive events rather than physical training within educational classes. This study, however, highlights critical insights that were previously overlooked, addressing physical education in a more comprehensive context that extends beyond just competition. While this research also acknowledged the importance of extracurricular activities, it highlighted them as supportive elements for expanding physical education programs in schools. Important findings included recommendations for small-scale income-generation methods, attention to influential factors driving physical education growth, and a closer examination of attitudes revealing limitations in social perspectives and thought processes. Additionally, the study emphasized raising awareness of the risks associated with existing inadequacies and normalized practices. These insights, along with complementary research activities, contributed to the study's comprehensive results. In conclusion, it is recommended that, based on the findings of this research and with the support of skilled professionals, planners focus on analyzing current obstacles and implementing the proposed solutions. This approach should aim to enhance the status of physical education in schools and bring about its revitalization in practical settings.

Keywords: Qualitative Model, Barriers and Solutions, Development of Physical Education, Iran's Educational System.

واکاوای موانع و راهکارهای توسعه تربیت بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران (یک مطالعه کیفی)

باران ورهرام^۱، سعید امیرنژاد^۲ , معصومه السادات منانی^۳

۱. دانشجوی دکتری مدیریت ورزشی، دانشگاه شمال، آمل، ایران.

۲. استادیار دانشگاه هنر، تهران، ایران (نویسنده مسئول)

۳. دکتری، معلم تربیت بدنی، آموزش و پرورش شهرستان بابل، مازندران، ایران.

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۰۴/۱۱، تاریخ اصلاح: ۱۴۰۳/۰۲/۲۸، تاریخ پذیرش: ۱۴۰۲/۱۱/۱۰

* Corresponding Author: Saeed Amirnejad, Tel: 09119100872, E-mail: s.amirnejad@art.ac.ir

How to Cite: Varahram, B; Amirnejad, S; Al-Sadat Manani, M. (2024). An Investigation into obstacles and solutions for the development of physical education in schools within Iran's educational system: A Qualitative Study. *Research on Educational Sport*, 11(32), 151-172. In Persian.

چکیده

تربیت بدنی و ورزش یک بخش ضروری از برنامه رسمی و درسی مدارس هستند. در مجامع سیاسی، رسانه‌ها، محیط‌های علمی و مطالعات انجام گرفته در زمینه ورزش دانش‌آموزی، تردیدی در مورد پتانسیل ورزش مدارس برای حل مشکلات متعدد اجتماعی، روان-شناختی و آموزشی دانش‌آموزان وجود ندارد. این پژوهش یک مطالعه کیفی بر اساس نظریه داده‌بنیاد است که با هدف واکاوی موانع و راهکارهای توسعه تربیت بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران انجام شد. برای جمع‌آوری داده‌ها از مصاحبه‌های نیمه‌ساختار یافته استفاده شد. نتایج نشان داد موانع موجود در توسعه تربیت بدنی مدارس در چهار مقوله شامل: ابعاد و بازدارنده‌های انسانی، فرسایش فرایندهای آموزشی، انسداد شریان‌های ساختاری و اختلال در پردازش‌های سیستمی و راهکارهای توسعه تربیت بدنی مدارس در چهار مقوله شامل: احیای روندهای سازمانی، بسط مولدهای تعلیمی-تخصصی، کنش‌ها و محرک‌های متمم و تمهید، درایت و تدابیر مدیریتی شناسایی شدند. پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزان با در نظر گرفتن نتایج این تحقیق، با بکارگیری نیروهای متخصص ضمن تحلیل موانع موجود بکارگیری راهکارهای پیشنهادی، سعی در بهبود وضعیت تربیت بدنی مدارس نموده و احیای آن را در صحنه عمل فراهم کنند.

واژگان کلیدی: الگوی کیفی، موانع و راهکارها، توسعه تربیت بدنی، نظام آموزشی ایران.

مقدمه

تربیت‌بدنی یکی از موضوعات مهم در آموزش و پرورش است (سیرگا^۱ و همکاران، ۲۰۲۱). تربیت‌بدنی نقش مهمی در توسعه مهارت‌های حرکتی، اجتماعی و ارتقای سلامت در جوانان و خانواده‌های آن‌ها دارد (کوکا^۲ و همکاران، ۲۰۲۳). با توجه به وخامت کیفیت زندگی، جامعه نیازمند ارتقای سلامت بشریت و ترویج سبک زندگی سالم است (پالامارچوک^۳ و همکاران، ۲۰۲۰). تربیت‌بدنی نقش اساسی در ایجاد سبک زندگی سالم دانش‌آموزان دارد و به دانش‌آموزان می‌آموزد که عادت غذایی روزانه و عادت حرکتی خود را مدیریت کنند. اگرچه آموزش تربیت‌بدنی سبک زندگی سالم را به دانش‌آموزان ترویج می‌کند، اما دانش‌آموزان هنوز از سبک زندگی سالم در محیط خود آگاهی کافی ندارند (فریسکاواتی^۴ و همکاران، ۲۰۲۰). درس تربیت‌بدنی این قابلیت را دارد که در کنار تعلیم حرکت، از طریق حرکت نیز برای آموزش (سایر موضوعات) مؤثر واقع شود. در برنامه‌های درسی درهم‌تنیده (تلفیقی) تربیت‌بدنی می‌تواند کمک مؤثری برای سایر دروس باشد. در برنامه درسی تربیت‌بدنی، جهت‌گیری اساسی یاددهی-یادگیری، کسب و حفظ سلامتی برای دانش‌آموزان است و محیط‌های سه‌گانه آگاهی‌های مورد نیاز، مهارت‌های ضروری و نگرش‌های مورد انتظار را شامل می‌شود (سراج زاده و همکاران، ۲۰۱۶). تربیت‌بدنی و ورزش یک بخش ضروری از برنامه رسمی مدارس هستند. در مجامع سیاسی، رسانه‌ها، محیط‌های علمی و مطالعات انجام گرفته در زمینه ورزش دانش‌آموزی، در مورد پتانسیل ورزش مدارس برای حل مشکلات متعدد اجتماعی، روان‌شناختی و آموزشی دانش‌آموزان تردیدی وجود ندارد. ورزش تربیتی (مدارس) و آموزشی جایگاه ویژه‌ای در نظام تعلیم و تربیت رسمی دارد و بسیار مورد توجه سیاست‌های کلان کشور قرار گرفته است (میرزایی کالار و همکاران، ۲۰۲۰). بنابراین پژوهش حاضر به دنبال واکاوی موانع و راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران است. اگرچه فعالیت بدنی با مزایای متعدد مرتبط با سلامتی همراه است (توو^۵ و همکاران، ۲۰۱۹). اما علی‌رغم فواید فعالیت بدنی، تقریباً ۸۰ درصد از نوجوانان در سراسر جهان به اندازه کافی فعال نیستند (ابوس^۶ و همکاران، ۲۰۲۱). به‌طور خاص، مداخلات تربیت‌بدنی به‌عنوان ابزاری مؤثر برای ترویج و بهبود فعالیت بدنی در کودکان شناسایی شده است (توو و همکاران، ۲۰۱۹). تربیت‌بدنی جزء لاینفک برنامه‌های آموزش و پرورش است (پورسلطانی‌زندی و مینائی، ۲۰۲۱). در ایران با وجود معاونت تربیت‌بدنی در وزارت آموزش و پرورش متأسفانه شاهدیم که وضعیت ورزش آموزشی کشور در مقایسه با کشورهای پیشرفته جهان چندان مطلوب نیست (قنبری و همکاران، ۲۰۱۹). بررسی وضعیت تربیت‌بدنی در مدارس کشور نیز نشان می‌دهند که این درس از نظر کیفیت و کارایی در وضعیت مناسبی قرار ندارد و تحقیقات زیادی در این زمینه انجام شده است که گواه بر این ادعاست (اکبری و همکاران، ۲۰۱۸). در برنامه درسی ملی بین درس تربیت‌بدنی و سلامت و سایر دروس، به لحاظ فرایند برنامه‌ریزی درسی و ارزشیابی تفاوتی وجود ندارد، اما با وجود اهمیت این درس، در حوزه عمل ارزش و اهمیت برابری با سایر دروس ندارد (تسلیمی و بابویی، ۲۰۱۷). بنابراین پژوهش حاضر به دنبال پاسخ‌گویی به این سوال است که موانع و راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران کدامند؟

-
1. Siregar
 2. Cocca
 3. Palamarchuk
 4. Friskawati
 5. To
 6. Abos

تربیت‌بدنی بخش جدایی‌ناپذیر هر نوع تعلیم و تربیتی است و این نیاز در مدارس نیز وجود دارد (اکبری، گوهر رستمی، بنار، ۲۰۱۹). شرکت در فعالیت بدنی می‌تواند عملکرد شناختی و تحصیلی کودکان را افزایش دهد (هیمسکرک^۱ و همکاران، ۲۰۱۹). تربیت‌بدنی از طریق جنبش و حرکت، به توسعه دانش‌ها، مهارت‌ها و نگرش‌ها می‌انجامد (محمدی و همکاران، ۲۰۱۹). محیط مدرسه همواره از رفتارهای سالم پشتیبانی می‌کند و ایجاد محیط و فضایی بانگیزه در آموزش تربیت‌بدنی می‌تواند باعث انگیزه مضاعفی در دانش‌آموزان برای تحرک گردد (مورتون^۲ و همکاران، ۲۰۱۶). اغلب محققان بر این عقیده تأکید دارند که دانش‌آموزانی که مشارکت بیشتری در فعالیت‌های بدنی دارند احتمال بیشتری دارد که در آینده هم فعال باشند (کیانی و همکاران، ۲۰۱۹). بر این اساس، در تحقیقات صورت گرفته، دوستی پاشاکلاهی و همکاران (۲۰۱۷) در پژوهشی به بررسی موانع توسعه ورزش مدارس استان مازندران پرداختند. یافته‌ها نشان داد که در محیط درونی سازمان، ابعاد مدیریتی، انسانی، مالی، امکانات و زیرساخت‌ها و ساختار سیستم آموزش و پرورش به ترتیب در اولویت موانع اثرگذار بر توسعه ورزش مدارس ابتدایی می‌باشند. طالب پور و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهشی به شناسایی عوامل مؤثر بر توسعه تربیت‌بدنی و ورزش دانش‌آموزی (بصورت موردی در استان خراسان رضوی) پرداختند. نتایج نشان داد برای توسعه تربیت‌بدنی و ورزش در مدارس باید به تعلیم و تربیت معلمان تربیت‌بدنی و ورزش در دانشگاه‌ها، برگزاری دوره‌های دانش‌افزایی برای معلمان ورزش، فراهم کردن زیرساخت‌های ورزشی در مدارس با همکاری خیرین و نهادهای مرتبط، برگزاری مستمر اردوها و رویدادهای ورزشی، ایجاد پایگاه‌های استعدادیابی در مدارس، برگزاری همایش‌های علمی، تهیه محتوای ورزشی کاربردی، استفاده از نرم‌افزارهای آموزشی و استعدادیابی ورزشی در مدارس و نظارت دائم از فعالیت‌های معلمان ورزش توجه کرد.

فریسکاواتی و همکاران (۲۰۲۰) در پژوهشی به تاثیر یادگیری تربیت‌بدنی بر آگاهی از سبک زندگی سالم دانش‌آموزان پرداختند. نتایج نشان داد که آموزش تربیت‌بدنی به‌طور معنی‌داری بر آگاهی از سبک زندگی سالم دانش‌آموزان، عمدتاً بر آگاهی دانش‌آموزان از عادت‌های غذایی و فعالیت بدنی تأثیرگذار است. وانگ و ژانگ^۳ (۲۰۲۲). در پژوهشی به کاربرد منطقه رشد پروگزیمال^۴ در آموزش توسعه تربیت‌بدنی مدارس در چین پرداختند. نتایج نشان داد از دو جنبه ارتقاء معلمان تربیت‌بدنی برای به‌روزرسانی مفاهیم آموزشی و بهینه‌سازی محتوای آموزشی با توجه به سطح واقعی دانش‌آموزان دارای اهمیت است. با توجه به افزایش خطر کم‌تحرکی ناشی از افزایش زندگی ماشینی و انجام تحرکات خودسرانه، ناآگاهانه و البته بدون ساختار که می‌تواند با هزینه‌های جسمانی، روانی، مالی، مادی و زمانی همراه باشد، توجه به تربیت بدنی مدارس به‌عنوان مهم‌ترین ساحت حرکت و پویایی که منجر به بهبود و ارتقاء همزمان سطح جسمانی و روانی دانش‌آموزان می‌شود، اهمیت بیشتری نسبت به گذشته یافته است. متأسفانه همیشه بر سر راه پیشرفت و توسعه در هر زمینه‌ای موانعی وجود دارد که تربیت‌بدنی مدارس هم از این موضوع مستثنا نیست. در تحقیقات گذشته در خصوص شناسایی موانع و توسعه ورزش دانش‌آموزی در ایران، تحقیقات بسیار کمی صورت گرفته و بیشتر این تحقیقات به‌صورت مطالعه موردی و فقط در مورد یک منطقه، شهر و یا استان خاص بوده است. همچنین، برخی از مطالعات بیشتر به بحث مسابقات و رقابت‌های ورزشی توجه داشته‌اند. این پژوهش، که به‌صورت وسیع و در سطح کشور انجام می‌گیرد، به‌دنبال شناسایی موانع موجود و ارائه راهکارهای اثربخش با

-
1. Heemskerck
 2. Morton
 3. Wang & Zhang
 4. Proximal

تمرکز بر تربیت‌بدنی مدارس است.

با توجه به اهمیت تربیت‌بدنی در مدارس و تحقیقات اندکی که در زمینه توسعه آن در کشور صورت گرفته است، انجام این پژوهش لازم و ضروری به نظر می‌رسد تا نتایج حاصل از آن بتواند ضمن آشکارسازی زوایای بیشتری از تربیت‌بدنی مدارس نسبت به تحقیقات گذشته، برخی از کاستی‌های مطالعاتی را جبران کرده و از ابهامات موجود در این زمینه بکاهد. این مطالعه با هدف واکاوی موانع و تبیین راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس صورت می‌گیرد. شناخت موانع توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران می‌تواند به تعیین و تبیین راهکارهایی منجر گردد که ضمن برطرف‌سازی و یا به حداقل رساندن آن‌ها، به توسعه تربیت‌بدنی مدارس از زوایای مختلف بیانجامد. موانعی که برخاسته از خود سیستم و راهکارهایی که در دل سیستم وجود دارد و در نهایت منجر به رشد و توسعه سلامت جسمانی و روانی و پیشرفت در سطوح دیگر ورزش در کشور می‌گردد.

روش پژوهش

این مطالعه از نوع اکتشافی با رویکرد تفسیری است. رویکرد تفسیری به این دلیل اتخاذ شد که منعکس‌کننده موقعیت معرفت‌شناختی هدف تحقیق حاضر برای تبیین اهمیت توسعه تربیت‌بدنی مدارس بود. پژوهش تفسیری فرض می‌کند که واقعیت اجتماعی منفرد یا عینی نیست، بلکه توسط تجربیات انسانی و زمینه‌های اجتماعی شکل می‌گیرد. این مطالعه از نظر هدف، از دسته پژوهش‌های کاربردی و از جنبه راهبرد، یک پژوهش کیفی می‌باشد. در این پژوهش از نظر جنبه اجرایی از روش گراند تئوری^۱ (نظریه داده بنیاد) بهره گرفته شده است. این روش دارای اشکال متفاوتی است که در این تحقیق از رهیافت ظاهرشونده^۲ اثر گلیرر^۳ (۱۹۹۲) استفاده شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری مورد پژوهش، خبرگان حوزه‌های مختلف تربیت‌بدنی مدارس در کشور بودند.

مشارکت‌کنندگان

برای جمع‌آوری اطلاعات از مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته با ۱۸ نفر از خبرگان (اعضای هیئت علمی دانشگاه‌های فرهنگیان، مدیران سطوح فوقانی و برنامه‌ریزان و مؤلفان برنامه درسی تربیت‌بدنی در مدارس، سرگروه‌های آموزشی و معلمان و دبیران برتر کشور بودند) استفاده شد. شیوه انتخاب مصاحبه‌شوندگان به صورت گلوله برفی و مصاحبه با مشارکت‌کنندگان تا رسیدن به اشباع نظری ادامه یافت.

تجزیه و تحلیل داده‌ها

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها شامل سه سطح از کدگذاری (باز، محوری و نظری) می‌باشد. در ابتدا، پس از کسب اجازه، مصاحبه‌ها ضبط و سپس به صورت متن تایپ و در نرم‌افزار مکس.کیودی.ای ۲۰۲۰^۴ کدگذاری شدند. به منظور تعیین روایی و پایایی در این مطالعه، با ارائه بازخوردهای به موقع به مصاحبه‌شوندگان، پژوهش در مسیری قرار گرفت تا بر نظر و پاسخ‌های

-
1. Grounded theory
 2. Emergent
 3. Glaser
 4. Maxqda

ایشان تأثیر نگذارد و به این شکل برای افزایش روایی درونی تحقیق اقدام شد. مصاحبه‌ها بصورت نیمه‌ساختاریافته و با ضبط صدا و ارسال پیام بین مصاحبه‌کننده (پژوهش‌گر با تجربه سال‌ها تدریس برنامه درسی تربیت‌بدنی مدارس در مقاطع و پایه‌های مختلف تحصیلی) و مصاحبه‌شوندگان انجام گرفت. پس از انجام هر مصاحبه، داده‌های کسب شده تا همان مرحله ارائه گردید تا اگر مصاحبه‌شونده مجدداً نکاتی را در خصوص مطالب در نظر داشت،- به بحث و گفتگو بگذارد. این مورد بعد از پایان مصاحبه صورت گرفت تا مصاحبه بدون هیچ‌گونه جهت‌دهی و پیش‌فرض انجام شود. جدای از این، فعالیت‌های دیگری به منظور افزایش روایی درونی داده‌ها صورت گرفت که در چهار شماره به آن‌ها اشاره می‌شود. (۱) استفاده از منابع گوناگون برای کسب اطلاعات (۲) مشاوره و مشارکت از یک متخصص آشنا به تحقیقات داده‌بنیاد (۳) بررسی داده‌ها توسط یک همیار متخصص (۴) کشف جهت‌گیری‌ها از طریق سوال‌های مکرر در زمان تجزیه و تحلیل داده‌ها. همچنین برای تعیین پایایی در این پژوهش از روش توافق بین دو کدگذار و بر اساس ضریب کاپای کوهن^۱ استفاده شد. خروجی حاصل از آن به میزان ۰/۸۴۰۲۶ بیان‌کننده رد فرض مستقل کدهای استخراج شده و بیان‌کننده ارتباط بین آن‌هاست. بنابراین، می‌توان بیان کرد که روند کدگذاری از ثبات یا پایایی کافی برخوردار است.

خلاصه مصاحبه

در اینجا به تعدادی از سوالاتی که در طول مصاحبه از مشارکت‌کنندگان پرسیده شد، اشاره می‌گردد.

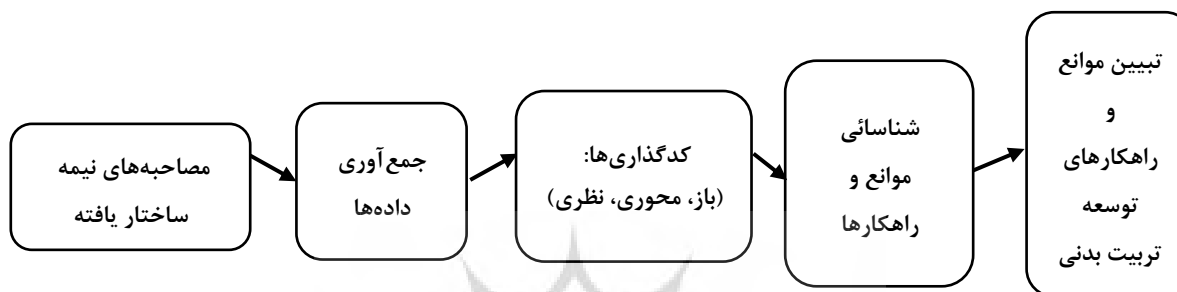
- ۱) چه موانعی بر سر راه توسعه تربیت‌بدنی مدارس می‌بینید؟
- ۲) برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذاری‌های تربیت‌بدنی مدارس چه شرایطی را دارد؟
- ۳) درس تربیت‌بدنی را در مقایسه با سایر دروس چگونه ارزیابی می‌کنید؟
- ۴) ارزیابی شما از منابع مورد نیاز اجرای درس تربیت‌بدنی چگونه است؟
- ۵) چه راهکارهایی را برای توسعه تربیت‌بدنی مدارس می‌بینید؟
- ۶) رسانه چگونه می‌تواند نقش‌آفرینی کند؟
- ۷) راهبردهای تبیین‌کننده بهبود جایگاه تربیت‌بدنی در مدارس چیست؟
- ۸) سیستم‌های نظارتی را چگونه ارزیابی می‌کنید؟
- ۹) محتوای آموزشی را چگونه می‌بینید؟
- ۱۰) چه فعالیت‌ها و شیوه‌هایی را در راستای بهبود افزایش کمی و کیفی اوضاع تربیت‌بدنی مدارس تنظیم می‌کنید؟
- ۱۱) سایر...

همان‌طور که در جدول ۱ آمده است، کدهای ثبت شده توسط دو نفر یعنی پژوهش‌گر و هم‌یار (ارزیاب) و تعداد کل توافقات بین آن‌ها و عدم توافقات مشخص می‌باشد. همین‌طور پایایی کسب شده توسط دو کدگذار از ۶۰٪ بالاتر بوده و بنابراین پایایی کدگذاری‌ها مورد تأیید می‌باشد.

1. Cohen's Kappa Value

جدول ۱- نتایج بررسی پایایی دو کدگذار

ردیف	مصاحبه‌شونده	تعداد کل داده‌ها	توافقات	عدم توافقات	پایایی بازآزمون
۱	هفتم	۶۹	۲۸	۹	٪۸۱.۱۵
۲	دوازدهم	۷۱	۳۲	۱۲	٪۹۰.۱۴
۳	هفدهم	۵۷	۲۳	۱۰	٪۸۰.۷۰
۴	کل	۱۹۷	۸۳	۳۱	٪۸۴.۲۶

شکل ۱- مراحل اجرایی پژوهش

یافته‌ها

واکاو موانع و راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران بر اساس مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته انجام و تا مرحله اشباع نظری با مشارکت ۱۸ نفر از مصاحبه‌شوندگان صورت گرفته است. از این تعداد، ۷ نفر از مصاحبه‌شوندگان زن (۳۸.۸۸٪) و ۱۱ نفر مرد (۶۱.۱۲٪) بودند. همچنین، ۱۲ نفر دارای مدرک دکتری (۶۶.۶۶٪) و ۶ نفر کارشناسی ارشد (۳۳.۳۴٪) بودند. از نظر سابقه کار، ۴ نفر ۵ الی ۹ سال (۲۲.۲۳٪) ۸ نفر ۱۰ الی ۱۴ سال (۴۴.۴۵٪)، ۳ نفر ۱۵ الی ۱۹ سال (۱۶.۶۶٪) و ۳ نفر ۲۰ سال و بالاتر (۱۶.۶۶٪) سابقه کار داشتند. همچنین، ۲ نفر در سطح وزارتی (۱۱.۱۲٪)، ۱۰ نفر هیئت علمی گروه تربیت‌بدنی دانشگاه‌های فرهنگیان و شهید رجایی (۵۵.۵۶٪)، ۳ نفر به‌عنوان کارشناس خبره (۱۶.۶۶٪) و ۳ نفر به‌عنوان کارشناس مسئول و آموزگار درس تربیت‌بدنی (۱۶.۶۶٪) مشغول خدمت در سازمان آموزش و پرورش کشور بودند. در این بین و بلافاصله بعد از انجام هر مصاحبه، داده‌های کسب شده در محیط نرم‌افزار مکس.کیو.دی.ای کدگذاری شدند. این کار با استفاده از روش دائمی مقایسه داده‌ها انجام شد و کدهای نظری از طریق کدگذاری باز پدیدار گردید. مفاهیم درون مصاحبه‌ها بر اساس ارتباط با موضوعات مشابه طبقه‌بندی شدند که این کار به روش جز به جز صورت گرفت؛ یعنی متون و داده‌ها خط به خط، کلمه به کلمه، پاراگراف به پاراگراف و حادثه به حادثه تحلیل شدند. در این کدنویسی، محققان سعی کردند تا چیزهای جدیدی ببینند و از مفروضات بدیهی خود و شرکت‌کنندگان‌شان فاصله بگیرند. در نتیجه کدگذاری اولیه، محققان مهم‌ترین یا متداول‌ترین کدهای اولیه را که شامل یک معنای تحلیلی بودند، دسته‌بندی کردند. در این مرحله، کدگذاری محوری صورت گرفت که به محققان کمک کرد تا حجم زیادی از داده‌ها را معناسازی و دارای مفهومی جمعی و خلاصه‌سازی کنند. در نهایت، پژوهشگران وارد مرحله آخر یعنی کدگذاری نظری شدند. در این بخش، محققان دسته‌ها و کدهای ساخته‌شده حاصل از داده‌ها را به‌عنوان فرضیه‌هایی که باید در یک نظریه ادغام شوند، با یکدیگر مرتبط کردند تا

به صورت یکپارچه و منسجم تبیین شوند. در واقع، در کدگذاری نظری، محققان ایده‌ها و دیدگاه‌ها را به‌عنوان ابزارهای تحلیلی و لنزهایی از بیرون که به منطق‌های زیربنایی اشاره دارد، به فرایند تحقیق وارد کردند.

در راستای شناسایی، کدگذاری، مفهوم‌سازی و مقوله‌بندی واکاوی موانع و راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران از طریق مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته تعداد ۳۸۵ کد اولیه شناسایی شدند. با توجه به تکراری بودن برخی از این کدها و بر اساس کدگذاری‌های باز صورت گرفته در این زمینه، تعداد ۹۵ کد مستقل اولیه باز ایجاد شد (جدول ۲ و ۳). بر اساس قرابت مفهومی بین کدها و با استفاده از کدگذاری محوری، تعداد ۲۹ کد محوری در ۸ مقوله اصلی به‌عنوان موانع و راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران شناسایی شدند. لازم به ذکر است از ۲۹ کد محوری موجود، تعداد ۱۴ کد محوری مربوط به موانع توسعه تربیت‌بدنی مدارس هستند که در جدول (۲) در قالب ۴ مقوله با عناوین: ابعاد و بازدارنده‌های انسانی، فرسایش فرایندهای آموزشی، انسداد شریان‌های ساختاری و اختلال در پردازش‌های سیستمی مورد بررسی قرار گرفتند.

جدول ۲- کدها، فراوانی‌ها، مفاهیم و مقوله‌های موانع توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران

مقوله	مفاهیم	ردیف	کد باز	فراوانی
عدم دانش و آگاهی کافی		۱	عدم آگاهی از روش‌های مختلف تدریس و شیوه‌های اجرای آن از سوی معلمان	۲
		۲	دانش سنتی و عدم کفایت دانش ارتباطی، دیجیتال و فن‌آوری اطلاعات، محتوایی و تعلیمی معلمان تربیت‌بدنی	۶
		۳	عدم ادراک، نگاه و اهمیت به جایگاه تربیت‌بدنی به‌عنوان یک درس از سوی والدین، دانش‌آموزان و... نسبت به سایر دروس	۸
		۴	دانستن فوتبال برای (پسران) و داژبال برای (دختران) به‌عنوان همه تربیت‌بدنی در مدارس از سوی این دانش‌آموزان	۳
عدم نگرش مناسب به درس تربیت‌بدنی		۵	علاقه به تنبیه دانش‌آموز با محرومیت از تربیت‌بدنی بدلیل ضعف در سایر دروس	۳
		۶	نگاه به شغل به‌عنوان وسیله‌ای فقط برای امرار معاش از سوی معلمان	۳
ابعاد و بازدارنده‌های انسانی	فنی	۷	عدم تجربه و توانایی تدریس برخی از ورزش‌های موجود در کتاب راهنما از سوی معلمان	۲
		۸	ناتوانی در مدیریت کلاس درس و ترجیح اجرای روش تدریس مستقیم به‌جای دانش-آموز محور	۷
مشکلات جسمانی و روانی ذی‌النفعان		۹	آموزش و ارزشیابی بداهه به‌جای آموزش و ارزشیابی براساس محتوای درسی از سوی معلمان	۴
		۱۰	چاقی و لاغری و ناهنجاری‌های عضلانی-اسکلتی، بیماری‌های عفونی و فیزیولوژیک	۳
		۱۱	اضطراب، استرس و نگرانی	۳
		۱۲	مصرف مواد مخدر، مخمر و مکمل‌های غیرمجاز و مواد نیروزا	۶
		۱۳	عدم انعطاف کتاب راهنما و فرصت‌سازی برای بکارگیری ابتکارات و خلاقیت‌های معلمان	۲

جدول ۲- کدها، فراوانی‌ها، مفاهیم و مقوله‌های موانع توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران

مقوله	مفاهیم	ردیف	کد باز	فراوانی
	ضعف محتوای آموزشی	۱۴	بی توجهی به ورزش‌های مدال‌آور برای ما و پر مدال در المپیک (کشتی و تکواندو، ژیمناستیک، دوومیدانی و...)	۳
		۱۵	عدم نیازسنجی دقیق محتوای آموزشی و بی‌توجهی به تقارن و توالی اصول محتوای آموزشی	۷
		۱۶	تعیین فعالیت‌های آموزشی بالاتر از توانمندی دانش‌آموزان و امکانات مدارس	۲
فرسایش		۱۷	کمبود امکانات، تجهیزات و وسایل ورزشی استاندارد در مدارس	۹
فرایندهای آموزشی	کاستی‌های موجود در فضا، تجهیزات و امکانات ورزشی	۱۸	کیفیت پایین تجهیزات و وسایل ورزشی مورد نیاز تدریس در بازار در کنار فرسودگی تجهیزات موجود	۵
		۱۹	کفیوش نامناسب، شکل هندسی ناموزون و فضای کوچک حیاط آموزشگاه‌ها	۴
	کمیت پایین زمان آموزشی	۲۰	تخصیص جلسات اندک به درس تربیت‌بدنی در هفته	۶
		۲۱	زمان ناکافی برای اجرای محتوای درس تربیت‌بدنی در هر جلسه	۲
		۲۲	شانه خالی کردن مدیران از زیر بار وظایف خود و نهادن مسئولیت‌های خارج از وظیفه بر دوش معلمان	۳
	کوتاهی، عدم تمکین به قانون و مسئولیت‌پذیری	۲۳	کم‌کاری برخی از معلمان به دلیل غرور ناشی از رزومه علمی و تجربه قهرمانی	۴
		۲۴	سواد علمی بدون پشتوانه عملی معلمان	۲
		۲۵	صلب نگاه مسئولان، نبود یا کمبود منابع، دیدگاه قهرمان‌پروری	۷
		۲۶	عدم وجود قوانین کافی یا کارآمد در راستای تحقق اهداف روشن برنامه درسی تربیت‌بدنی	۳
	مشکلات ناشی از مسائل اقتصادی	۲۷	عدم وجود برنامه کارآمد اقتصادی	۳
انسداد		۲۸	مشکلات ناشی از تحریم‌ها، عدم ثبات قیمت‌ها، گرانی اقلام ورزشی، تورم بالا و درآمد پایین	۵
شریان‌های ساختاری		۲۹	ترس دائمی معلمان از احتمال آسیب‌دیدگی ناشی از آموزش تربیت‌بدنی و عواقب قضایی آن	۳
	مسائل حقوقی	۳۰	حبس و جرائم نقدی بعد از حوادث دانش‌آموزان برای معلمان	۲
		۳۱	عدم آگاهی معلمان از حقوق ورزشی و مسئولیت‌های مدنی	۶
	مشکلات فرهنگی-اجتماعی	۳۲	محدودیت بیشتر دختران در مقایسه با پسران در اجرا و پوشش برای فعالیت‌های ورزشی در مدرسه و خارج از آن	۷
		۳۳	عدم ضروری نگرانی اجتماعی نسبت به ورزش و فعالیت بدنی	۲
		۳۴	ساده‌انگاری مصرف سیگار- فلیان و موادنیروزا در بستر فکری جامعه	۳
اختلالات در پردازش‌های سیستمی	کاستی‌های سلسله مراتب اداری	۳۵	قرار گرفتن معلم تربیت‌بدنی تحت‌النظر معاونین پرورشی بی‌اطلاع از تربیت‌بدنی در مدارس	۴
		۳۶	در حاشیه بودن واحد تربیت‌بدنی نسبت به سایر واحدها	۶
		۳۷	وجود سازمان‌های غیررسمی پنهان با تأثیرگذاری بالا در امور	۲
	ضعف در سازماندهی منابع	۳۸	وضعیت استخدامی ناپایدار معلمان تربیت‌بدنی و تضعیف در برابر مافوق بعد از چندین سال	۲
		۳۹	کمبود شدید نیروی انسانی متخصص	۸

جدول ۲- کدها، فراوانی‌ها، مفاهیم و مقوله‌های موانع توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران

فراوانی	کد باز	ردیف	مفاهیم	مقوله
۴	تأثیر ارتباطات، قومیت و حزب و جناح سیاسی بر سازماندهی و انتصاب افراد به‌جای توجه به شایسته‌سالاری	۴۰	انسانی	
۲	فرسوده و بی‌اثر بودن روش‌های نظارت از سوی وزارت	۴۱		
۵	سخت‌گیری با روحیه غافل و مچ‌گیرانه برای همکاران در نظارت‌های بالینی توسط سرگروه‌های آموزشی	۴۲	مشکلات	
۲	ابقاء طولانی افراد در سیستم‌های کنترلی و نظارتی و به پایان رسیدن انگیزه و خلاقیت‌ها و عادی شدن برای همکاران	۴۳	فعالیت‌های کنترلی و نظارتی	

همان‌طور که در جدول ۲ بیان شد، مقوله اول با عنوان ابعاد و بازدارنده‌های انسانی شناسایی شد. این موانع انسان‌ساخت، آن دسته از موانعی هستند که نظم سیستم اصلی یا قسمتی از آن را به‌وسیله عامل انسانی مختل می‌کنند. این مسائل ریشه در عدم دانش کافی، عدم نگرش صحیح، ناتوانی یا کم‌توانی در اجرا و برخی ویژگی‌ها و مشکلات اکتسابی و مادرزادی جسمانی و روانی افراد ذی‌نفع دارند. در حقیقت، این مقوله به کنش و واکنش‌های انسانی موجود در بازدارندگی تحقق اهداف تعیین‌شده برنامه درسی تربیت‌بدنی در نظام آموزشی ایران اشاره دارد. مقوله بعدی، فرسایش فرایندهای آموزشی است که به آن دسته از موانع اشاره دارد که ضمن اخلال در روند دریافت اطلاعات و محتوای دانشی، در شرایط اجرا نیز برنامه درسی تربیت‌بدنی را دچار مشکل می‌کنند. کاستی‌های محتوای آموزشی، ضعف فضای در اختیار، عدم تجهیز یا تجهیز ناکارآمد و عدم فرصت کافی در اجرای برنامه تربیت‌بدنی مدارس از این دست موانع به‌شمار می‌آیند.

مقوله بعدی، انسداد شریان‌های ساختاری است. این مقوله به‌وجود موانع و تنگناهای قانونی و مقرراتی در کنار ناکارآمدی برخی از برنامه‌ها و روش‌ها که گاهی با رفتار غیرحرفه‌ای از سوی کارکنان در یک نهاد نمود پیدا می‌کند، اشاره دارد. همچنین، عدم تناسب نظام برنامه‌ریزی توسعه‌ای با شرایط علمی، فرهنگی و اجتماعی موجود در ساختار یک سازمان را بیان می‌کند. بی‌توجهی به قانون، عدم تدابیر اقتصادی، مسائل حقوقی و مشکلات اجتماعی از مفاهیمی هستند که اثر بارزی در این مسئله دارند و آنچه که به سوی ساختاری منسجم در حرکت است را دچار مشکل کنند.

مقوله بعدی، اختلالات در پردازش‌های سیستمی است که به این نکته اشاره می‌کند که چیزی در بیرون یک سیستم به‌وجود آورنده مسائل داخلی نیست، بلکه تمامی مشکلات پنهان یا نهفته در درون سیستم است و در داخل آن ریشه دارد. کاستی‌های سلسله مراتب اداری، ضعف در سازماندهی منابع انسانی و مشکلات نظارتی از موانع سیستمی شناسایی شده راستای توسعه برنامه درسی تربیت‌بدنی مدارس است که در این بخش جای گرفته و باید مورد توجه قرار بگیرند.

در جهت شناسایی و مفهوم‌سازی و بر اساس نزدیکی مفهومی و معنایی بین کدهای به‌دست آمده و با استفاده از الگوی کدگذاری محوری، تعداد ۱۵ کد محوری شناسایی شدند. که این کدها در ۴ مقوله با عناوین: احیای روندهای سازمانی، بسط مولدهای تعلیمی-تخصصی، کنش‌ها و محرکه‌های متمم و تمهید، درایت و تدابیر مدیریتی در جدول شماره (۳) بیان شدند.

جدول ۳- کدها، فراوانی‌ها، مفاهیم و مقوله‌های راهکارهای مؤثر توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران

مقوله	مفاهیم	ردیف	کد	فراوانی
		۱	برگزاری دوره‌های ضمن خدمت آموزش توانایی و هنر علم تعلیم و آشنائی با عوامل اثرگذار در کیفیت بخشی درس تربیت‌بدنی برای معلمان	۶
	بسط علم و افزایش آگاهی	۲	برگزاری جلسات مشاوره‌ای برای تغییر نگرش والدین و دانش‌آموزان نسبت به درس تربیت بدنی در مدارس	۲
	منابع انسانی	۳	پیگیری و اخذ تسهیلات ادامه تحصیل برای معلمان تخصصی	۳
احیای روندهای سازمانی		۴	برگزاری نشست‌های هم‌اندیشی در راستای شناسایی و توسعه عوامل تأثیرگذار بر صلاحیت‌های حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی	۳
		۵	چرخش شغلی و تدوین قانون عدم حضور افراد به‌عنوان سرگروه استان و شهرستان به‌طور هم‌زمان	۲
	تقویت کنترل و نظارت‌های سازمانی	۶	اولویت فارغ‌التحصیلان گرایش مدیریت ورزشی و دارندگان مدرک کیفیت بخشی درس تربیت‌بدنی برای سرگروهی استان و شهرستان	۲
		۷	تدوین قانون آگاه‌سازی اجباری مدارس قبل از نظارت‌های بالینی	۳
		۸	تقویت نظارت مدیر، سرگروه، کارشناس تربیت‌بدنی با تهیه چک‌لیست‌های الکترونیکی و نرم افزارهای نظارتی ثبت داده، بعضاً بصورت آنلاین و لایو ^۱ بر کار معلمان	۷
	درآمدزایی خرد و کسب منابع مالی	۹	تشکیل کمیته‌های مردم نهاد با عضویت افراد متمول و خیر در مدارس	۵
		۱۰	اجاره حیاط آموزشگاه به‌عنوان پارکینگ، بازار هفتگی دست‌فروشان و یا ورزش محله‌ای بعداز زمان تدریس و در ایام تعطیل	۲
		۱۱	تطبیق و تلفیق محتوای درسی با موارد و مضامین اقتصاد، بوم، منطقه اقلیم و فرهنگ، اجتماع، محیط زیست و توسعه پایدار	۸
	توسعه کمی و کیفی کتاب راهنما	۱۲	همسان‌سازی محتوای آموزشی کتاب با برابری تجهیزات و وسایل آموزشی مدارس کشور	۳
		۱۳	بروزرسانی و افزایش سرفصل‌های محتوای آموزشی کتب راهنما	۲
		۱۴	تهیه نرم‌افزار دفتر کار و کتاب راهنما	۲
		۱۵	استفاده از واژه ارزشیابی به‌جای امتحان از سوی معلمان	۳
بسط مولدهای تعلیمی-تخصصی	متناسب‌سازی ارزشیابی	۱۶	تبیین اهمیت ارزشیابی برای دانش‌آموزان، در کنار ارزشیابی بر اساس هدف، تلاش محوری و با توجه به توان و صلاحیت	۴
		۱۷	ارزشیابی هماهنگ، برگزاری ارزشیابی هم‌چون جلسات عادی برای کاهش استرس، در کنار حفظ انگیزه و عدالت برای بهبود عملکرد و رکورد آن‌ها	۵
		۱۸	جلسه توجیهی به منظور تغییر نگرش والدین و دانش‌آموزان در مورد تعمیم نمره خوب سایر دروس بچه‌ها به درس تربیت‌بدنی	۳
	بهینه‌سازی، ایمنی و امنیت فضای آموزشی	۱۹	تعبیه و نصب کفپوش و چمن مصنوعی استاندارد کف حیاط مدارس با قدرت انعکاس مناسب توپ	۳
		۲۰	ایجاد یک فضای سرپوشیده به ابعاد ۹*۱۸ متر با احتساب فواصل ایمن از دیوارها	۴

1. Online and Live

جدول ۳- کدها، فراوانی‌ها، مفاهیم و مقوله‌های راهکارهای مؤثر توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران

مقوله	مفاهیم	ردیف	کد	فراوانی
		۲۱	تهیه دوربین مدار بسته، انتظامات و اشراف دفتر مدیر به حیاط آموزشگاه	۳
		۲۲	تهیه برگه خروج دانش‌آموزان با آگاهی معلم و تأیید مدیر توسط والدین	۲
		۲۳	ایمن‌سازی و پوشاندن با فوم نرم روی لوازم خطرناک و خرید تجهیزات استاندارد	۷
	تهیه تجهیزات	۲۴	تهیه تجهیزات، امکانات و وسایل ورزشی با خرید قسطی و دریافت بن خرید	۵
	و وسایل	۲۵	تجهیز کردن مدارس به ملزومات ورزشی رایج در مدارس از طریق مناقصه	۳
	آموزشی	۲۶	فرستادن نماینده برای خرید تجهیزات ورزشی مدارس در نمایشگاه‌های سالانه با تخفیفات ویژه	۲
	استاندارد	۲۷	افزایش حداقل یک جلسه‌ای درس تربیت‌بدنی در هفته با افزایش ساعت درسی در هر جلسه	۷
	افزایش کمی و	۲۸	تلفیق درس تربیت‌بدنی با سایر دروس حداقل یک عنوان از یک درس در هر روز	۳
	کیفی زمان	۲۹	تعیین ساعت‌های اول و دوم برای اجرای درس تربیت‌بدنی برای پایه‌های پایین‌تر	۲
	تدریس	۳۰	خرید تجهیزات ورزشی با ماندگاری و انطباق بیشتر با محیط زیست	۷
	حمایت از	۳۱	جمع‌آوری و تفکیک تجهیزات ورزشی فرسوده در مدارس	۴
	توسعه پایدار	۳۲	برگزاری رقابت ورزش پلوگینگ ^۱ در سطح آموزشگاهی	۲
		۳۳	ارتقاء پویاسازی از حیاط پویا به مدرسه پویا، محله پویا و خانه پویا، در کنار تقویت ارتباط بین تربیت‌بدنی و فعالیت‌های بدنی خارج از مدرسه	۴
	تقویت	۳۴	راه‌اندازی جشنواره‌ها، رویدادها و لیگ‌بازی‌ها و ورزش‌های موجود در برنامه درسی در سطح شهری، استانی و کشوری	۴
	فعالیت‌های	۳۵	تقویت و تمرکز المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای و کانون‌های ورزشی روی استعدادیابی ورزش‌های موجود در کتاب راهنما	۶
	مکمل و فوق	۳۶	موسیقی دارای تناسب هم در نرمش صبحگاهی و هم در حین اجرای برنامه درسی تربیت‌بدنی در مدارس	۴
	برنامه‌های	۳۷	عدم تفکیک دانش‌آموزان در مدارس معمولی، تیزهوشان، نمونه و معلولین جسمی و...	۳
	ورزشی	۳۸	دسترس‌پذیر کردن مدارس برای همه اقشار	۴
	کنش‌ها و	۳۹	آموزش معلمان تربیت‌بدنی برای کار با معلولین جسمی و تیزهوشان	۷
	محرکه‌های	۴۰	تهیه و پخش گزارش و ساخت فیلم و سریال با محتوای تربیت‌بدنی مدارس از رسانه‌های گروهی	۶
	متمم	۴۱	اختصاص ستونی به تربیت‌بدنی مدارس در مجلات ورزشی پرفروش	۲
	بسط و تقویت	۴۲	بسط کانال‌ها و گروه‌های فضای مجازی تربیت‌بدنی مدارس در کشور، در کنار ایجاد سایت اجرا فعالیت‌ها از جمله فعالیت‌های ورزشی برای هر مدرسه	۴
	فعالیت‌های	۴۳	طراحی و تدوین برنامه استراتژیک با اهداف قابل تحقق برای توسعه تربیت‌بدنی در مدارس	۴
	رسانه‌ای			
	تدوین برنامه			

1. Plogging

فصلنامه پژوهش در ورزش تربیتی، بهار ۱۴۰۳، دوره ۱۲، شماره ۲۴

جدول ۳- کدها، فراوانی‌ها، مفاهیم و مقوله‌های راهکارهای مؤثر توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران

فراوانی	کد	ردیف	مفاهیم	مقوله
۵	سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی دولت‌ها با توجه به ذی‌النفعان، استراتژی‌ها و فرایندهای مسیر توسعه ورزش دانش‌آموزی	۴۴	استراتژیک	
۷	افزایش تصاعدی سرانه ورزشی مدارس با توجه به تحقق اجرای راهبردها و خروج مسابقات ورزشی از بودجه دولتی و تامین آن با منابع غیردولتی	۴۵		
۷	تامین منابع انسانی با سیاست‌های تضمین کیفیت معلمان، در کنار تعیین راهبردهای اجرای الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش	۴۶		
۵	استخدام و گزینش افراد بر اساس تخصص و حفظ معلمان مستعد و دوری از جناح‌بندی‌های سیاسی	۴۷	توسعه مدیریت منابع انسانی	
۳	کاهش زمان تبدیل وضعیت استخدامی همکاران از حالت، قراردادی، حق‌التدریس، پیمانی و آزمایشی به رسمی بدلیل ویژگی شغلی	۴۸		تمهید، درایت و تدابیر
۴	گنجانیدن مطالب تربیت‌بدنی در کنکور و ورودی آزمون‌های مدارس خاص	۴۹		مدیریتی
۷	تالیف کتاب ویژه درسی تربیت‌بدنی برای دانش‌آموزان مانند سایر دروس حمایت‌سازمانی از مطالعات و تحقیقات در قالب، اقدام، کنش و درس پژوهی و ارائه تسهیلات به پایان‌نامه‌ها و رساله‌های مرتبط با درس تربیت‌بدنی برای دانشجویان و همکاران تخصصی	۵۰		
۳	افزایش ظرفیت و جذب بیشتر دانشجویان تربیت‌آموزگار و دبیر تربیت‌بدنی در دانشگاه فرهنگیان و عدم تفکیک جنسیتی به منظور تشویق ازدواج دانشجویان (چون حقوق نیز دریافت می‌کنند و مسیر آینده شغلی از همان ابتدا روشن است) بر اساس اشتراکات و علاقه‌مندی‌های تحصیلی و شغلی	۵۱	تنظیم پیش‌رانه‌های تربیت‌بدنی مدارس	
۲		۵۲		

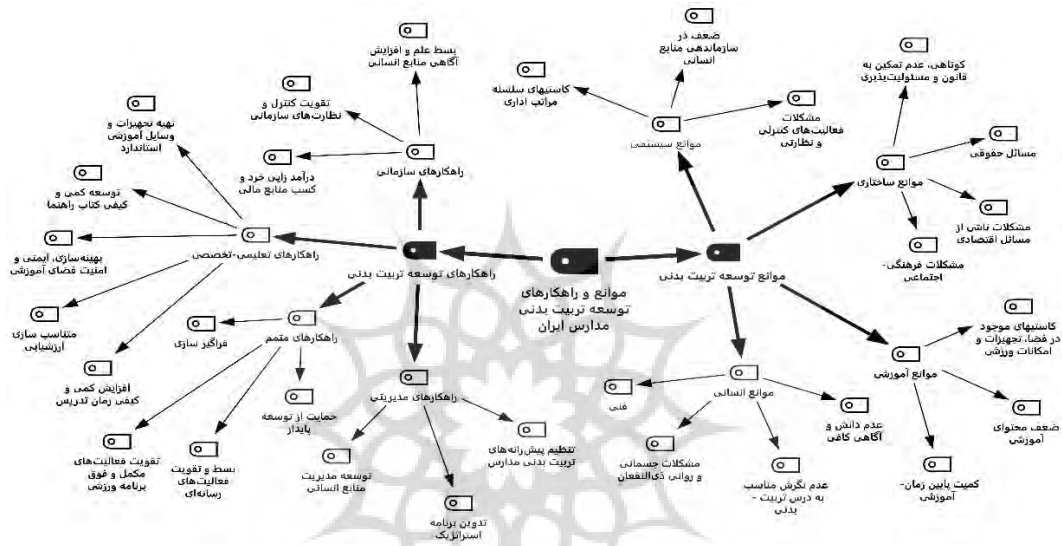
همان‌طور که در جدول (۳) بیان شد، مقوله اول با عنوان احیای روندهای سازمانی شناسایی شد. این اقدامات شامل قابلیت‌های حکمرانی و توانایی در تنظیم برنامه، تخصیص منابع، تدوین استراتژی و انتخاب مسیر است که سازمان می‌تواند آن‌ها را پشتیبانی، اجرا و در نهایت ارزشیابی کند. در این مقوله، توسعه آگاهی‌های نیروی انسانی، کنترل و نظارت و درآمدزایی در راستای دستیابی به اهداف توسعه تربیت‌بدنی مدارس شناسایی شدند.

مقوله بعدی، بسط مولدهای تعلیمی-تخصصی است. این مقوله به بسط فعالیت‌های اثرگذار در بطن اجرای مفاهیم و با الزامات قابل تأمل آموزشی و همراستا با اهداف اشاره دارد. این فعالیت‌ها با دقت در استخراج عواملی که بصورت گزینه‌هایی اثرگذار در تبیین و تحقق اهداف تربیت‌بدنی مدارس نقش‌آفرینی می‌کنند، انجام می‌شود. این فعالیت‌ها شامل بسط کتاب راهنما معلمان تربیت‌بدنی، متناسب‌سازی ارزشیابی، بهبود فضای آموزشی، تجهیز و امکانات و ارائه فرصت بیشتر به برنامه درسی تربیت‌بدنی در مدارس کشور است.

مقوله بعدی، کنش‌ها و محرکه‌های متمم است. این اصل به فعالیت‌های تکمیلی و تعاملات مسئولانه فرد که در کنش با محیط است، اشاره می‌کند. این فعالیت‌ها در راستای تحقق اهداف موجود از طریق فعالیت‌های پیرامونی ایجاد می‌شوند. توجه به مسائل توسعه پایدار، تقویت فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه تربیت‌بدنی مدارس، بهره‌گیری از رسانه و تفکر فراگیر و جلوگیری

از تفکیک، و کمک به تقویت انسجام و ارتقاء زاویه دید صحیح به محیط پیرامون در راستای توسعه تربیت‌بدنی مدارس در این مقوله شناسایی شده و جای گرفته‌اند.

مقوله بعدی، تمهید، درایت و تدابیر مدیریتی است. این مقوله به اهمیت نیروهای فعال در واحدهای مرتبط در سازمان‌های ستادی که اهم برنامه‌ریزی‌ها، تدوین سیاست‌ها و تأمین ملزومات را در دست دارند، اشاره می‌کند. ابعاد مختلف تصمیم‌گیری-هایی که می‌تواند در نهایت منجر به تحقق اهداف سازمانی در جهت تقویت برنامه درسی تربیت‌بدنی در مدارس گردد. تدوین برنامه استراتژیک، تقویت کمی و کیفی منابع انسانی و توجه به پیش‌رانه‌های اثرگذار در پیشبرد اهداف از عوامل شناسایی شده در توسعه تربیت‌بدنی مدارس در این بخش هستند.

شکل ۲- الگوی درختی طراحی مدل اثربخش توسعه درس تربیت‌بدنی در مدارس ایران

در شکل شماره (۲) الگوی درختی طراحی مدل اثربخش توسعه درس تربیت‌بدنی در مدارس ایران نشان داده شده است. الگوی پیش‌رو پس از به‌پایان رسیدن کدگذاری‌ها، دسته‌بندی‌ها، شکل‌گیری مفاهیم، مقوله‌ها و تعیین ارتباط بین آن‌ها به‌دست آمده است.

بحث و نتیجه‌گیری

فعالیت‌های بدنی به‌طور گسترده‌ای پتانسیل خود را برای از بین بردن موانع بین نسل‌ها، جنسیت‌ها، مذاهب، کاست‌ها، خواستگاه‌ها و ملیت‌ها نشان داده است. تربیت‌بدنی باید از این نظر در بین جوانان رایج شود و بهترین راه گنجاندن آن در آموزش پیش دبستانی تا دبیرستان است که به خوبی با اصل آموزش با کیفیت مطابقت دارد (ساواب و همکاران^۱، ۲۰۲۲). مطالعات انجام شده در ورزش دانش‌آموزی ایران به طور کلی نشان داده است که فقدان سیاست‌ها، خط‌مشی‌های راهبردی، عدم هماهنگی بین مجموعه نهادها، سازمان‌ها و دستگاه‌های اجرایی مرتبط با ورزش، ناکافی بودن منابع مادی و انسانی در

1. Sawab

حوزه‌های مختلف ورزشی و بعضاً انجام کارهای موازی و عدم نظارت کافی بر فعالیت‌های ورزشی از جمله مهم‌ترین نارسایی‌های ورزش دانش‌آموزی محسوب می‌شوند. ساختار ورزش دانش‌آموزی مشابه ساختار کلی نظام ورزش است و دارای ابعاد آموزشی، همگانی و قهرمانی است. محورهای مختلفی مانند منابع مالی، نیروی انسانی، مشارکت، تأسیسات و تجهیزات برای توسعه ورزش دانش‌آموزی در نظر گرفته شده است و گزارش‌های توسعه ورزش حاکی از پایین بودن شاخص‌های توسعه-یافتگی در ورزش دانش‌آموزی ایران است (حسینی کشتان، قلندر قوچان عتیق، ۱۴۰۱). بنابراین پژوهش حاضر با هدف واکاوی موانع و راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران صورت گرفت. در این راستا و بر اساس اطلاعات به‌دست آمده از این پژوهش، در بحث موانع توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران، ابعاد و بازدارنده‌های انسانی به‌عنوان مقوله نخست و اولین مفهوم آن که از کدگذاری داده‌ها به‌دست آمد، عدم دانش و آگاهی کافی می‌باشد (لازم به ذکر است به دلیل گستردگی موضوعات و محدودیت‌ها در این قسمت کدهایی که دارای بیشترین فراوانی هستند مورد توجه قرار می‌گیرند). به‌نظر می‌رسد دانش سنتی، عدم بروز بودن و عدم آگاهی از علم دیجیتال و فناوری و اطلاعات معلمان از موانع موجود در این زمینه هستند که باید به آن‌ها توجه کرد. نتایج تحقیق (لقمانی و همکاران، ۲۰۱۴) در مورد عدم کفایت دانش فناوری و اطلاعات معلمان تربیت‌بدنی با این بخش از پژوهش حاضر همراستا می‌باشد.

دومین مفهوم عدم نگرش مناسب به درس تربیت‌بدنی است. به‌نظر می‌رسد عدم شناخت تربیت‌بدنی به‌عنوان یک درس نسبت به سایر دروس از سوی والدین و دانش‌آموزان از موانع شناخته شده در این زمینه است. نتایج تحقیق (عبدی و رضائی‌نژاد، ۲۰۲۱) که جایگاه درس تربیت‌بدنی را از منظر والدین و دانش‌آموزان نسبت به سایر دروس در اولویت سوم و چهارم می‌دیدند، با نتایج تحقیق حاضر در این بخش همراستا است.

مفهوم بعدی فنی است که عدم توانایی کافی در مدیریت کلاس از موانع موجود در این زمینه می‌باشد. این یافته با نتایج پژوهش پورسلطانی و وهاب مقدم (۲۰۱۷) همسو است که به اهمیت اصل مدیریت کلاس برای پیشرفت در درس تربیت‌بدنی اشاره می‌کند.

مفهوم بعدی، مشکلات جسمانی و روانی ذی‌النفعان است. این مفهوم می‌تواند برگرفته از مشکلات جسمانی و روانی با ریشه‌های مادرزادی و اکتسابی باشد که افراد را متأثر می‌کند. مصرف مواد مخدر و مخمر از یافته‌های این بخش از تحقیق است. پژوهش بامدی و بامدی (۲۰۱۴) که به بررسی نقش ورزش در پیشگیری از گرایش دانش‌آموزان به اعتیاد پرداختند، نشان از اهمیت این موضوع دارد.

مقوله بعدی، فرسایش فرایندهای آموزشی است. اولین مفهوم، ضعف محتوای آموزشی و کتب راهنما است. عدم نیازسنجی دقیق در تولید محتوای آموزشی از موانع موجود در این زمینه است. این یافته با نتایج تحقیق تصدقی و اعتضادی (۲۰۱۱) همسو است که به ضرورت نیازسنجی در برنامه‌ریزی درس تربیت‌بدنی در مدارس اشاره می‌کند و بیان داشتند که باید در تولید محتوا و چاپ‌های جدیدتر کتب راهنما تجدید نظر شود.

مفهوم بعدی، کاستی‌های موجود در فضا، تجهیزات و امکانات ورزشی مدارس است. کمبود امکانات استاندارد، کیفیت پایین تجهیزات، کف‌پوش و شکل هندسی ناموزون حیاط مدارس از یافته‌های این بخش است. این یافته با پژوهش درویشی (۲۰۱۸) که یکی از مشکلات عمده درس تربیت‌بدنی در مدارس را مربوط به امکانات و تجهیزات ورزشی برای دانش‌آموزان می‌داند، همسو است.

مفهوم بعدی، کمیت پایین زمان آموزشی است. به‌نظر می‌رسد جلسات اندک در هفته و زمان کم هر جلسه درس تربیت‌بدنی

از مشکلات و موانع مهم در این زمینه است. این یافته با پژوهش شجاع‌الدین و یادگاری‌پور (۲۰۱۱) که یکی از مهم‌ترین ضعف‌ها در تربیت‌بدنی مدارس را کافی نبودن مدت و جلسات مقرر می‌داند، همسو است. مقوله بعدی، انسداد شریان‌های ساختاری است. اولین مفهوم، کوتاهی، عدم تمکین به قانون و مسئولیت‌پذیری است. به نظر می‌رسد صلب نگاه مسئولان، دیدگاه قهرمان پروری و نبود قوانین کافی و کارآمد از موانع یافته شده در این حوزه هستند. دومین مفهوم، مشکلات ناشی از مسائل اقتصادی است. عدم وجود برنامه‌های کارآمد اقتصادی در کنار مشکلات ناشی از تحریم، عدم ثبات قیمت‌ها، گرانی اقلام، درآمد پایین و تورم بالا از موانع یافت شده در این بخش است. پژوهش شعبانی مقدم و همکاران (۲۰۱۶) که بیکاری و مشکلات اقتصادی را به‌عنوان موانع دست‌یابی دانش‌آموزان به فعالیت ورزشی می‌دانند، نشان از اهمیت این موضوع دارد.

سومین مفهوم، مسائل حقوقی است. ترس معلمان تربیت‌بدنی از احتمال آسیب‌دیدگی بچه‌ها و عواقب ناشی از آن از موانع یافت شده در این بخش از تحقیق حاضر است. کیانی و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی به بررسی روش‌های قانونی رفع مسئولیت معلمان تربیت‌بدنی مدارس ایران در هنگام بروز حوادث ورزشی پرداختند که نشان از اهمیت این موضوع دارد. مفهوم بعدی، مشکلات فرهنگی و اجتماعی است که محدودیت بیشتر دختران نسبت به پسران در فعالیت‌های تربیت‌بدنی از این دست موارد است. این یافته‌ها با پژوهش دوستی پاشاکالایی و همکاران (۲۰۱۷) که به وجود موانع فرهنگی در برخی از نقاط استان مازندران جهت توسعه ورزش دختران مقطع ابتدایی اشاره می‌کند، همسو است.

مقوله بعدی، اختلالات در پردازش‌های سیستمی است. اولین مفهوم، کاستی‌های سلسله مراتب اداری است. به نظر می‌رسد در حاشیه بودن واحد تربیت‌بدنی در اداره آموزش و پرورش نسبت به سایر واحدها از موانع موجود در این زمینه باشد. مفهوم بعدی، ضعف در سازماندهی منابع انسانی است. گویا کمبود نیروی متخصص یکی از موانع یافت شده در این حوزه است. این یافته با پژوهش درویشی (۲۰۱۸) در مورد کمبود مربیان تربیت‌بدنی به‌عنوان یکی از مشکلات عمده درس تربیت‌بدنی در مدارس، همسو است.

مفهوم بعدی، مشکلات فعالیت‌های کنترلی و نظارتی است. به نظر می‌رسد انجام نظارت‌های سخت‌گیرانه توأم با روحیه غافل-گیرانه و مچ‌گیرانه در نظارت‌های بالینی همکاران توسط برخی سرگروه‌های آموزشی از موانع یافت شده در این زمینه است. در بحث راهکارهای مؤثر و بر اساس یافته‌های این پژوهش، تعداد ۵۲ کد مستقل اولیه ایجاد شد و بر اساس نزدیکی از منظر مفهوم و معنا، ۱۵ مفهوم اصلی به‌عنوان راهکارهای مؤثر شناسایی شدند. در نهایت، این راهکارهای مؤثر در ۴ مقوله احیای روندهای سازمانی، بسط مولدهای تعلیمی-تخصصی، کنش‌ها و محرکه‌های متمم و تمهید، درایت و تدابیر مدیریتی قرار گرفتند. اولین مقوله به‌عنوان احیای روندهای سازمانی شامل سه مفهوم است. اولین مفهوم بسط علم و افزایش آگاهی منابع انسانی است. به نظر می‌رسد برگزاری دوره‌های ضمن خدمت تخصصی برای معلمان تربیت‌بدنی، مانند دوره‌های پداگوژیکی و آشنایی با کیفیت‌بخشی درس تربیت‌بدنی از راهکارهای موجود در این زمینه باشد. در همین راستا، اکبری و همکاران (۲۰۱۸) در پژوهشی به شناسایی عوامل مؤثر بر کیفیت‌بخشی درس تربیت‌بدنی از نظر معلمان ورزش شهرستان تالش پرداختند که نشان از اهمیت این موضوع دارد.

مفهوم بعدی تقویت کنترل و نظارت‌های سازمانی است. تقویت نظارت مدیر، سرگروه، کارشناسان و... با تهیه چک‌لیست‌های الکترونیکی و نرم‌افزارهای ثبت داده و بعضاً بصورت آنلاین و لایو منجر به بهبود فعالیت‌های نظارتی و افزایش کیفیت ناظران گردد. این نتایج با پژوهش روحانی و همکاران (۲۰۱۳) که به نظارت بر کار معلمان از سوی مدیر و ارزشیابی کار معلمان از

سوی کارشناس تربیت‌بدنی به‌عنوان موارد دارای اولویت در نظارت‌ها برای تعیین عوامل مؤثر بر جایگاه درس تربیت‌بدنی اشاره می‌کند، همسو است.

مفهوم بعدی درآمذایی خُرد و کسب منابع مالی است. تشکیل کمیته‌های مردم‌نهاد با عضویت افراد متمول و خیر می‌تواند از راهکارهای جبران بخشی از هزینه‌های مالی برنامه درسی تربیت‌بدنی در مدارس باشد.

مقوله بعدی بسط مولدهای تعلیمی-تخصصی است. مفهوم اول توسعه کمی و کیفی کتاب راهنما است. به‌نظر می‌رسد تطبیق و تلفیق محتوای درس تربیت‌بدنی با موارد مضامین اقلیم، بوم، منطقه، فرهنگ، اجتماع، محیط زیست و توسعه پایدار از راهکارهای مؤثر در این زمینه باشد. نتایج تحقیق در این بخش با پژوهش حضرتی و همکاران (۲۰۱۹) که به طراحی برنامه درسی تربیت‌بدنی با توجه به تفاوت‌های اقلیمی و فرهنگی مناطق مختلف کشور اشاره می‌کند، همراستا است.

مفهوم بعدی، متناسب‌سازی ارزشیابی است. به‌نظر می‌رسد ارزشیابی هماهنگ و همین‌طور ارزشیابی بر اساس تلاش‌محوری از راهکارهای موجود برای توسعه تربیت‌بدنی مدارس باشد. همراستا با نتایج تحقیق در این بخش، پژوهش تسلیمی و بابویی (۲۰۱۷) است که اشاره کردند ارزشیابی هماهنگ و متمرکز درس تربیت‌بدنی تأثیر مثبتی بر روند اجرای آن در مدارس دارد. مفهوم بعدی، بهینه‌سازی، ایمنی و امنیت فضای آموزشی است. به‌نظر می‌رسد مدیران مدارس با پوشاندن لوازم و تجهیزات ورزشی و خطرناک موجود در حیاط آموزشگاه با فوم نرم، شرایط مناسب و ایمن‌تری را برای اجرای درس تربیت‌بدنی در مدارس ایجاد کنند. بخشی از نتایج تحقیق روحانی و همکاران (۲۰۱۳) که به ایمن بودن فضای ورزشی مدارس از اولویت اول عامل امکانات و تجهیزات، به‌عنوان یکی از عوامل مؤثر بر ارتقاء جایگاه درس تربیت‌بدنی در مدارس اشاره می‌کند، با نتایج این پژوهش همسو است.

مفهوم بعدی تهیه تجهیزات و وسایل آموزشی استاندارد است. به‌نظر می‌رسد استفاده از شرایط خرید قسطی و یا دریافت بن‌های خرید برای تهیه تجهیزات ورزشی مدارس یا بستن قرارداد با فروشندگان علاقه‌مند در این خصوص می‌تواند راهی برای تهیه اقلام و وسایل ورزشی مورد نیاز مدارس باشد.

مفهوم بعدی افزایش کمی و کیفی زمان تدریس است. به‌نظر می‌رسد با افزایش یک جلسه‌ای درس تربیت‌بدنی و افزایش ساعت اجرای هر جلسه، می‌توان به توسعه درس تربیت‌بدنی کمک کرد. نتایج این بخش از تحقیق با نتایج پژوهش شجاع‌الدین و یادگاری‌پور (۲۰۱۱) که به افزایش ساعت درسی تربیت‌بدنی در مدارس در هفته اشاره می‌کند، همراستا است.

مقوله بعدی کنش‌ها و محرکه‌های متمم است. این مقوله شامل چهار مفهوم است. اولین مفهوم حمایت از توسعه پایدار است. به‌نظر می‌رسد با خرید محصولات ورزشی باکیفیت با ماندگاری بیشتر و البته منطبق با محیط زیست چرخه تخریب و خرید کاهش پیدا کند و اینگونه به توسعه درس تربیت‌بدنی و محیط زیست در کنار همدیگر کمک شود. نتایج پژوهش قربانی و صفری جعفرلو (۲۰۲۱) که به ورزش و تربیت‌بدنی به‌عنوان اهرم قدرتمند هم برای توسعه پایدار و هم برای بهبود سطح برنامه توسعه کشور اشاره می‌کند، همسو است.

مفهوم بعدی تقویت فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه ورزشی است. به‌نظر می‌رسد ایجاد تمرکز المپیادهای ورزشی درون مدرسه‌ای و کانون‌های ورزشی روی استعدادیابی ورزش‌های رایج در مدارس منجر به توسعه درس تربیت‌بدنی گردد. پژوهش کشتی دار و همکاران (۲۰۱۹) که به تبیین عوامل مؤثر بر موفقیت المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای می‌پردازد، نشان از اهمیت این موضوع دارد.

مفهوم بعدی فراگیرسازی است. به‌نظر می‌رسد آموزش معلمان برای کار با دانش‌آموزان معلول جسمی و یا تیزهوش می‌تواند

منجر به بسط بیشتر تربیت‌بدنی مدارس گردد و مانع از تفکیک آن‌ها در مدارس اختصاصی گردد. شهبازی، و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی به آموزش فراگیر تربیت‌بدنی پرداختند که نشان از اهمیت این موضوع دارد. مفهوم بعدی بسط و تقویت فعالیت‌های رسانه‌ای است. به‌نظر می‌رسد پخش گزارش، فیلم و سریال با محتوای تربیت‌بدنی مدارس از رسانه‌های گروهی می‌تواند یکی از راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس باشد. نتایج تحقیق میرزازاده و همکاران (۲۰۱۵) که به تأثیر رسانه‌های گروهی بر ذهنیت دانش‌آموزان از تربیت‌بدنی به‌عنوان فرصت نگاه می‌کند، با نتایج تحقیق حاضر همسو است.

مقوله بعدی تمهید، درایت و تدابیر مدیریتی است. این مقوله شامل سه مفهوم است. اولین مفهوم تدوین برنامه استراتژیک است. به‌نظر می‌رسد برنامه‌ریزی برای افزایش تصاعدی سرانه ورزشی مدارس با توجه به تحقق اجرای اهداف راهبردهای تعیین شده و خروج مسابقات ورزشی از بودجه دولتی و تامین آن با منابع غیردولتی باید تلاش کنند. نتایج بخشی از تحقیق در این قسمت با نتایج پژوهش خاوری و یوسفیان (۲۰۰۸) که به ضرورت افزایش سرانه ورزشی مدارس اشاره می‌کند، همسو است. مفهوم بعدی توسعه مدیریت منابع انسانی است. به‌نظر می‌رسد در تامین منابع انسانی با سیاست‌های تضمین کیفیت معلمان در کنار تعیین راهبردهای اجرای الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزشی، و استخدام و گزینش افراد بر اساس تخصص و حفظ معلمان مستعد می‌تواند از راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس باشد. همراستا با بخشی از نتایج این تحقیق، پژوهش اکبری و همکاران (۲۰۱۹) است که به ارائه چارچوب تحلیلی الگوی تضمین کیفیت سیستم آموزش تربیت‌بدنی و ورزش مدارس کشور پرداختند که نیازمند توجه ویژه از سوی مسئولان مربوطه می‌باشد.

مفهوم بعدی تنظیم پیش‌رانه‌های تربیت‌بدنی مدارس است. به‌نظر می‌رسد تالیف کتاب درسی تربیت‌بدنی ویژه دانش‌آموزان نیز از موارد دارای حائز اهمیت در این خصوص برای ترمیم چهره درس تربیت‌بدنی در بین دانش‌آموزان و والدین ایشان است. نتایج پژوهش خاوری و یوسفیان (۲۰۰۸) که به ضرورت تدوین و تالیف کتاب درسی تربیت‌بدنی در مدارس اشاره می‌کند، در کنار پژوهش صمدی و همکاران (۲۰۱۳) که به نبود کتاب درسی و نبود محتوای مدون در درس تربیت‌بدنی از جمله موانع این درس به‌شمار می‌آورند، نشان از اهمیت این موضوع دارد.

محدودیت‌ها و جهت‌گیری‌های تحقیقات آینده

در نظر گرفتن محدودیت‌های مطالعه حاضر بسیار مهم است، زیرا این محدودیت‌ها مبنا و پایه‌ای برای مسیرهای پژوهش‌های آتی است. همین‌طور هر تحقیقی محدودیت‌هایی دارد که این مطالعه نیز از این قاعده مستثنی نیست. بنابراین، به برخی از محدودیت‌هایی که در روند کار نمود بیشتری داشتند، اشاره شد.

مفهوم تربیت‌بدنی و توسعه موضوعی کلی و فراگیر است. از این‌رو، در این پژوهش به دلیل گستردگی و حجم بالای حوزه‌های مختلف مورد بررسی و در نظر گرفتن محدودیت‌های پژوهش (زمانی، مکانی، اطلاعاتی و...) به آن دسته از حوزه‌هایی پرداخته شده که بر اساس بیان مسئله مرتبط با هدف تحقیق بوده‌اند. در برخی مواقع، مشارکت‌کنندگان تمایلی به واضح‌گویی در مطالب به دلیل مسائل اخلاقی، ملاحظات سیاسی، سازمانی و... نداشتند.

این پژوهش یک مطالعه کیفی است که تنها از مسیر و روش‌های این شکل از تحقیق پیروی کرد. پیشنهاد می‌شود برای انجام روش‌های کمی در این خصوص، یک مورد مقیاس‌بندی و طراحی پرسشنامه موانع و راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس ایجاد و آن را اعتبارسنجی کرد. این پرسشنامه طراحی شده که متناسب با نظام آموزشی ایران است، می‌تواند مبنای طراحی

آن براساس یافته‌های کیفی مطالعه حاضر باشد. همچنین، می‌توان به بحث ارزیابی سهم و تأثیر هر کدام از این موانع و راهکارها در توسعه تربیت‌بدنی مدارس پرداخت.

به دلیل تمرکز پژوهش بر اهداف تعیین شده، به برخی از موارد به صورت عمیق پرداخته نشده و بیشتر به اهمیت و اثرگذاری آن‌ها بصورت کلی اشاره شده است. پیشنهاد می‌شود سایر ابعاد جذب دانش‌آموزان به سوی تربیت‌بدنی مدرسه با محوریت فعالیت‌های تلفیقی، فوق برنامه، مکمل، کانون‌های ورزشی و... در پژوهش‌های آتی مد نظر قرار بگیرد و موانع و راهکارهای درونی و بیرونی سیستم نظام آموزشی از این حیث بصورت کاملاً تخصصی و با اهدافی در قالب پژوهش‌هایی متمرکز بر این موضوع پیگیری شود.

این مطالعه فقط در خصوص جغرافیای کشور ایران و نظام آموزشی آن و با توجه به شرایط مختلف مانند: فرهنگ، اقتصاد و... صورت گرفت. پیشنهاد می‌شود با انجام مطالعات تطبیقی به موانع و راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس در سایر کشورها، خصوصاً کشورهایی که نزدیکی جغرافیایی، فرهنگی و... دارند، پرداخته شود و نتایج با هم مقایسه گردد.

مشارکت‌کنندگان در این تحقیق با روش گلوله برفی انتخاب شدند و این امکان وجود داشت که فرد منتخب از هر سطحی از سازمان باشد. پیشنهاد می‌شود بررسی توسعه تربیت‌بدنی مدارس با توجه به دیدگاه‌های مختلف در سطوح مختلف سازمانی آموزش و پرورش اعم از فوقانی، میانی و تحتانی به صورت متمرکز در هر بخش انجام و تفاوت و تشابهات در دیدگاه‌ها و دلایل عدم تمکین به دستورالعمل‌ها یا عدم کیفیت تدوین برنامه‌ها و یا کمیت اجراها با هم مقایسه، بررسی و تحلیل گردد.

به نظر می‌رسد تحقیق حاضر و داده‌های کسب شده از سوی نمونه‌ها فقط در مدارس با دانش‌آموزان عادی و در بیشتر مواقع در بخش آموزشی کاربرد دارد. بنابراین، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌هایی به همین شکل با محوریت مدارس دانش‌آموزان تیزهوش و یا معلولین نیز انجام و نتایج مقایسه گردند. همچنین، با توجه به آسیب‌ها و خطرات ناشی از ناهنجاری‌های اجتماعی در ساعات غیرآموزشی و روزهای تعطیل، پیشنهاد می‌شود تحقیقاتی با محوریت فعالیت‌های اوقات فراغت و ورزش‌های رسمی و غیررسمی با تبیین موانع و راهکارهای مسیر توسعه آن‌ها به صورت مجرد و جداگانه صورت بگیرد. در این تحقیق مجالی برای بیان طرح‌های وزارتی پیدا نشد. پیشنهاد می‌شود با توجه به اهمیت طرح‌های مختلف با عناوین پاک، کوچ، سواد حرکتی، ساختار قلمتی و... تحقیقاتی در راستای چگونگی تقویت برنامه درسی تربیت‌بدنی و بررسی موانع و راهکارهای پیش‌رو این برنامه‌ها نیز توسط محققین صورت بگیرد.

این پژوهش با هدف واکاوی موانع و راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس در نظام آموزشی ایران صورت گرفت. نتایج این تحقیق نشان داد موانع موجود بر سر راه تربیت‌بدنی مدارس شامل: ابعاد و بازدارنده‌های انسانی، فرسایش فرایندهای آموزشی، انسداد شریان‌های ساختاری و اختلالات در پردازش‌های سیستمی می‌باشد. همین‌طور در بحث ارائه راهکارهای توسعه تربیت‌بدنی مدارس، راهکارهای احیای روندهای سازمانی، بسط مولدهای تعلیمی-تخصصی، کنش‌ها و محرکه‌های متمم و تمهید، درایت و تدابیر مدیریتی از نتایج حاصل از این تحقیق شناسایی و ترکیب‌بندی شدند.

نتایج تحقیق اشاره به این دارد که با دقت در تشخیص مشکلات و موانع، و تبیین صحیح راهکارهای ارائه شده، تحقق اهداف بلند تربیت‌بدنی مدارس دور از دسترس نیست. بر همین اساس، سازمان‌های فوقانی با توجه به برطرف‌سازی موانع توسعه تربیت‌بدنی مدارس و با اجرایی کردن راهکارهای پیشنهادی در راستای بهبود وضعیت تربیت‌بدنی مدارس بکوشند. پیشنهاد می‌شود مسئولان حاضر در سازمان‌های ستادی در تنظیم برنامه‌های استراتژیک و تدوین سیاست‌ها با در نظر گرفتن پیمایش‌های مطالعاتی و تخصیص منابع، به خصوص منابع انسانی دارای صلاحیت و آگاه به همراه آموزش‌های لازم در فرایند بهبود

نیروها با توجه به تأمین کمی و افزایش کیفی آن‌ها اهتمام ورزند تا سایر مسائل متأثر از این موارد نیز ارتقاء پیدا کرده و کاستی‌های موجود برطرف و یا به حداقل برسد.

بر این اساس، نتایج این پژوهش توانست خیلی از مسائل دامن‌گیر تربیت‌بدنی مدارس، که به مطالعات جداگانه نیاز دارد را در یک قالب بگنجانند و به مواردی اشاره کند که تا امروز در پژوهش‌های نسبتاً مشابه وجود نداشت. زیرا قالب تحقیقات انجام گرفته تا کنون بیشتر متمرکز بر ورزش دانش‌آموزی بودند و مباحث رقابت‌های ورزشی را بیشتر پیگیری می‌کردند و یا در آن‌ها حوزه مسابقات نسبت به تربیت‌بدنی در ساعت آموزشی بارزتر بود. هر چند که اگر هم در این پژوهش به اهمیت فعالیت‌های فوق برنامه نیز اشاره شد، از آن‌ها به‌عنوان سهم‌آوران توسعه برنامه تربیت‌بدنی در مدارس یاد شد.

شیوه‌های درآمدسازی خرد، توجه به پیشران‌های اثرگذار در توسعه تربیت‌بدنی مدارس، کشف دقیق‌تر نگرش‌ها در کاستی‌های تفکر و دیدگاه‌های اجتماعی و آگاه‌سازی از خطرات ناشی از کمکاری‌ها در کنار عادی‌انگاری‌ها از هشدارهای مهم پژوهش حاضر بود که با قرار دادن برخی فعالیت‌های متمم، این تحقیق را منتهی به نتایج کنونی کرده است.

در پایان، پیشنهاد می‌شود برنامه‌ریزان با در نظر گرفتن نتایج این پژوهش و با بکارگیری نیروهای متخصص ضمن تحلیل موانع موجود و بکارگیری راهکارهای پیشنهادی، سعی در بهبود وضعیت تربیت‌بدنی مدارس نموده و احیای آن را در صحنه عمل فراهم کنند.

منابع

1. Abdi, S, Ramezani Nejad. R. (2021 Summer). Comparing the educational situation of physical education course from the point of view of principals, teachers, parents and students of elementary school in Rasht city. *Quarterly Journal of Education Studies*. 7(26). 49-62. (Persian)
2. Abos, A., García Gonzalez, L., Aibar, A., Sevil Serrano, J. (2021). Towards a better understanding of the role of perceived task variety in Physical Education: A self-determination theory approach, *Psychology of Sport & Exercise*, 56. PP: 1-10. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2021.101988>.
3. Akbari, P, Goharrostami. H.R, Benar. N. (2019 Winter). Providing an Analytical Framework for Quality Assurance Model of Physical Education and Sports System in Iranian Schools. *Research on Educational Sport*. 8(21). 35-58. (Persian)
4. Akbari, T, Abedinia. A, Ghorbanzade Tularood Paen. P. (2018 Spring). Identifying the factors affecting the quality of the physical education lesson according to the sports teachers of Talesh city. The first international conference on new research in sports sciences. Ardabil. <https://civilica.com/doc/961799>. (persian)
5. Bamdi, N, Bamdi. B. (2014 Summer). Investigating the role of sports in preventing students from becoming addicted. The first National Conference on the new Achievements of Physical Education and sports. <https://civilica.com/doc/426793>. (persian).
6. Cocca, A, Veulliet, N, Clemens Drenowatz, N. V, Wirnitzer, K, Greier, K & Ruedl, G. (2023). Assessment of a Novel Instrument Measuring Perceived Physical Education Teachers' In-Class Skills. *Behavioral sciences*. 13(42). <https://doi.org/10.3390/bs13010042>.
7. Darvishi. E. (2018 Autumn). Investigating the status of physical education lessons in girls' schools in Minab city from the point of view of administrators and coaches. *Ormazd Quarterly*. 48. 121-129. (Persian)
8. Dosti Pashakolai. M, Vafai Moghadam. A, Fakhri. F, Jafari. M. (2017 Autumn & Winter). Investigating obstacles to the development of sports in schools in Mazandaran province. *Sports management and movement behavior research paper*. 14(28). 167-182. (Persian)

9. Friskawati, G.F., Santosa, A., Sanjaya, R. (2020). The Impact of Physical Education Learning on Healthy Life Style Knowledge of Elementary School Students. *Journal of Teaching Physical Education in Elementary School*, 4.(1). PP: 45-48.
10. Ghanbari. H, Shetabbushehri. N, Shafiniya. P, Mehralizadeh. Y. (2019 Spring & Summer). Designing a Model for Factors Affecting the Tendency of Elementary School Students to sport. *A Mixed Method Studies in Learning & Instruction*. 11(1). 239-257. (Persian)
11. Ghorbani. M,H, Safari Jafarloo. H,R (2021 Spring). The functions of Sport and Physical Education for Iran's Sustainable Development (A Grounded Theory model) 1(25). 31-47. (Persian)
12. Hazrati. H, Keshkar. S, Honari. (2019 Summer). Identifying effective cultural factors in redesigning the content of physical education lessons. *The 6th International Conference on sport studies and Health in the Islamic World*. 1-9. <https://civilica.com/doc/1181286>. (Persian)
13. Heemskerck, C.H.H.M., Lubans, D., Strand, S., Malmberg, L.E. (2019). The effect of Physical Education lesson intensity and cognitive demand on subsequent learning behavior, *Journal Pre-proof*, PP: 1-20. doi: <https://doi.org/10.1016/j.jsams.2019.12.012>.
14. Hosseini Keshtan. M, Qalandar Quchan Atiq. K (2022 Autumn). Prioritization of Indicators for the development of Student Sports in Iran. *Research on Educational Sport*. 10(28). 113-140.
15. Khavari. L, Yousefian, J. (2008 Spring). Investigating the status of implementation of physical education lessons in middle and high schools of Yazd province. *Research in sports science*. 18. 87-100. (Persian).
16. Keshtidar. M, Saatchian. V, Ranaei. M, Azizi, B. (2019 Spring & Summer). Explaining the Factors Affecting the Success of the Intramural Sports Olympiad. *Research on educational sports*. 16. 39-60. (Persian)
17. Kiani. M, S, Shabani Moghadam. K, Abasi. F. (2021 Autumn). Investigating the Legal Methods of Relieving the Liability of Physical Education Teachers in Iranian Schools During Sports Accidents. *Journal of Teachers Professional Development*. 6(3). 15-27. (Persian)
18. Kiani. M,S, Shabanimoghadam. K, Nazari. L, Mosa. N. (2019 Winter). Relationship between Attitude toward Physical Education Course and Participation in School Sports Events Among Iraqi Kurdistan Students. *Journal of Movement and Behavioral Sciences*. 2(4). 272-282. (Persian)
19. Loghmani. M, Razavi. S, M, H, Razaghi. M, E, Manouchehri Nezhad, M. (2014 Autumn). Factor analyzing the barriers to use of information technology in physical education course of elementary schools. *Applied Research of Sport Management*. 3(2). 115-126. (Persian)
20. Mohammadi. M, Solymani balavi. O, Jahani. J, Shafiei Sarvestan. M, Daryanoosh. F. (2019 Spring & Summer). The Impact of the "TGFU" Approach on Students' Sport Skills in Secondary First Course. *Studies in Learning & Instruction*. 11(1). 163-182. (Persian)
21. Mirzaei Kalar. A, Hemmatinezhad. M,A, Ramezaninezhad. R. (2020 Spring). Designing the Model of Student Sport Development in Iran. *Research on educational sports*. 8(18). 41-62. (Persian)
22. Mirzazade. Z,S, Katoozian. B, Azim Zadeh. M, Keshti dar. M. (2015 Winter). Investigating the status of the physical education lesson of the first grade of elementary school using the matrix SWOT. *New Trends in Sport Management*. 3(11). 47-56. (Persian)
23. Morton, K.L., Atkin, A.J., Corder, K., Suhrcke, M., van Sluijs, E.M.F. (2016). The school environment and adolescent physical activity and sedentary behaviour: a mixed-studies systematic review, *Pediatric Obesity/Public Health*. 17. PP: 142-158. doi: 10.1111/obr.12352.
24. Palamarchuk, O. Gurevych, R. Maksymchuk, B. Geracymova, I. Fushtey, O. Logutina, N. Kalashnik, N. Kyliyvyk, A. Haba, I. Matviichuk, T. Solovyov, V & Maksymchuk, I. (2020). Studying Innovation as the Factor in Professional Self-Development of Specialists in Physical Education and Sport. *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*. 12(4). 118-136.
25. Poursoltani Zarandi. H, Minaei. S. (2021 Spring). An Evaluation of the Methods of Content and Environment Happiness of Physical Activities in Students of Kurdistan Province. *Journal of Faculty of Physical Education, University of Tehran*. 13(1). 293-314. (Persian)

26. Poursoltani Zarandi. H, Wahab Moghadam. Kamos. (2017 Summer). Classroom management of physical education for first secondary students, The Secend Scientific Conference of Modern approaches in the humanities of iran. Ilam. <https://civilica.com/doc/797544>. (persian)
27. Rouhani. Z, Razavi. M, H, Ghanbari Firouzabadi. A (2013 Spring & Summer). An analysis of effective factors in improving the status of physical education lessons in schools. Sports management and movement behavior research paper. 10(19). 69-80. (Persian)
28. Sadr al din. S, Yadegari pour. M. (2011 spring). A new strategy for the implementation of physical education lessons in primary and secondary schools, the third national education conference. Tehran. 1-8. (persian)
29. Samadi. P, Javadipour. M, Lotfi, M. (2013 Winter). Pathology of secondary physical education curriculum based on Klein's theory in Tehran. New educational ideas. 9(4). 91-116. (Persian)
30. Sawab, Y.M., Pierrot, E.K., Folly, M., Albérick, T., Mansourou, L.M. (2022). State of the art of Psychomotor Education at the Preschool level in the Commune of Porto-Novo in Benin, European Journal of Physical Education and Sport Science, 9.(1). PP: 61-70.
31. Serajzadeh. G, reza, Azmoun. J, Jalili. Q, Sadeghian. N, Mazloumi. T, S, Nazari. A, Bekheradi, M. (2016). Teacher's manual for elementary physical education. Educational research and planning organization. 3th. 3. (Persian)
32. Shabani Moghadam. K, Kushki. M, A, Nazii. N. (2016 March). Investigating barriers and factors guiding the sports activities of male students in Kermanshah. 2th National Congrees on Application of Sport Sciences in Health. Shiraz. 1-3. (Persian)
33. Shahbazi. M, Ramezani. A, Drodian. A, Farhadizad. M. (2013 Autumn). Inclusion physical education. Exceptional education and upbringing. 13(9). 50-58. (Persian)
34. Shannon L.M., Wright, C.M., Mays Woods, A., van der Mars, H., Brusseau, T.A., Stodden, D. F., Burson, S.L., Fisher, J., Killian, C.M., Mulhearn, S.C., Nesbitt, D.R., Pfladderer, C.D. (2021). Rationale for the Essential Components of Physical Education, Research Quarterly for Exercise and Sport, 92.(2). PP: 202-208. DOI: 10.1080/02701367.2020.1854427.
35. Siregar, F.H.N., Nurkadri, Hasibuan, S. (2021). Evaluation of Physical Education Learning Program at The West Nias District Senior High School. Proceedings of the 6th Annual International Seminar on Transformative Education and Educational Leadership (AISTEEL 2021). Advances in Social Science, Education and Humanities Research. 591. PP: 306-317.
36. Talebpour. M, Qenaat. M, Heydari. R, Golgoli. M. (2023 Winter). Identifying the Factors Affecting the Development of Physical Education and Student Sports (Case Study: Khorasan Razavi Province). Research on Educational Sport. 10(29). 155-184. (Persian)
37. Tasadoghi. Z, Atzadi, S. (2011 Spring). The necessity of needs assessment in the planning of physical education lessons in schools. Physical education training. 11(3). 60-61. (persian)
38. Taslimi. Z, Babooee. H. (2017 Spring & Summer). Coordinated and Focused Evaluation of Physical Education in Schools: A Qualitative Study Research in educational sports. Research on Educational Sport. 14. 45-66. (Persian).
39. To, Q.G., Wharton, L., Gallegos, D., Stylianou, M., Do, D.V., To, K.G., Tran, H.T.M., Trost, S.G. (2019). School-based physical education: Physical activity and implementation barriers in Vietnamese elementary schools, European Physical Education Review. PP: 1-20. DOI: 10.1177/1356336X19878746journals.sagepub.com/home/epe
40. Wang, M. Zhang, J. (2022). Research on the Application of Zone of Proximal development theory in school Physical education teaching in china. Frontiers in sport research. 4(5). 15-19.